

Mısır için hangi Türkiye modeli?

Joost Legendijk

14/09/2011

Bu yazı yazıldığı sırada Başbakan Tayyip Erdoğan, Kahire Havaalanı'na inmek üzere.

Kahire, Türkiye liderinin Mısır, Tunus ve Libya'ya gideceği, epey reklamı yapılan Arap Baharı tırnı ilk dırağı. Erdoğan'ın bilhassa devrim sonrası Mısır'a yaptığı ziyaret küresel medya tarafından yakından takip ediliyor.

Medya, Türkiye'nin Kudüs ile diplomatik ilişkileri koparmasının ve İsrail büyükelçisinin geçen hafta öfkeli bir kalabalığın elçilik binasına zorla girmesiyle Mısır'dan kaçmak zorunda kalmasının ardından yeni bir İsrail karşıtı koalisyonün ortaya çıktığını görme beklentisinde. Fakat Erdoğan Mısır'a, geçen yıl dokuz Gazze filosu aktivistinin öldürülmesine dair özür dilemeyi inatla reddeden "şımarık" İsrail'e sözlü saldırılarını tekrarlamak için gitmedi sadece. Dünyaya, bölgedeki en kuvvetli askerî güce karşı ayağa kalkmaya cesaret eden bir lider ve Mısırlılar ile diğer Arapların pek çoğunun kendi ülkelerinin izlemeye çalışması gereken bir örnek olarak gördüğü bir ülkenin başbakanı sıfatıyla, Arap dünyasında ne kadar popüler olduğunı göstermek de istiyor.

Bu yılın oğak ayında Arap Baharı'nın başlamasından beri bir model olarak Türkiye'ye dair pek çok şey söyleniyor. Basitleştirmeler konusunda yarıda bırakılan ve Türkiye ile despotlarından yeni yeni kırılan Arap ülkeleri arasındaki derin farklılıkları vurgulayan analistlerle hemfikirim. Bugünün Türkiye'sini, sözgelimi 80 yıllık bir laik devlet kırkımları tarihine sahip olmayan ülkelerde kopya edemeyeğiniz doğru Söz konusu tarih derin farklılıklardan sadece biri. Yine de, ülkelerini reforma tabi tutmayı isteyen her toplumsal kesimden birçok Arap'ın, Türkiye ve AKP'ye çok şey öğrenebilecekleri azip örnekler olarak baktığı da hayatın gerçeği.

Beni ilgilendiren, Başbakan'ın Mısır'daki görüşmelerinde hangi Türkiye modelini teşvik ettiği. Kahire'deki resmî makamlar, Erdoğan'ın dünya mediasının kameraları önünde gösteriyi çalmasına izin vermeye hiç hevesli değildi. Bu yüzden Tahrir Meydanı'na gitmesine veya üniversitede kamoyuna hitaben bir konuşma yapmasına izin vermediler. Velhasıl Erdoğan'ın söyledikleri kapalı kapılar ardında kaldı. Fakat hem şıbatta

devlet başkanı Mübarek'i deviren işyanın arkaındaki itici güç olan genç devrimcilerle hem de Mıır'a hükmeden akerî konşeyin ihtiyar başkanı Mareşal Tantavi ile görüştüğünüzde, tek bir hikâyeye bağlı kalmanız pek kolay olmağa gerek.

Genç proteşoclar için günümüz Türkiye'ı, laik bir devletin poş-İşlamcı bir mşhafazakâr parti tarafından yönetildiğı bir Müşlüman ülke, bütün ekşiklerine rağmen vatandaşların bütün diğere Arap ülkelerinden daha fazla bireyşel özgürlükten yararlandığı başarılı bir ekonomi ve demokraş mahiyetinde cazip bir örnek. Yeni Türkiye'ye dair bşalgının AKP lideri tarafından da memnşhiyetle karşılandığından eminim.

Fakat ortada eşki bir Türkiye modeli de var ve Tantavi ve general meşaidaşlarının aklında olan model tam da bş İktidarı Mübarek'ten aldılar ve teşimlerden şonra mevcş yetkilerini teşlim etmeye niyetli oldşklarına dair pek az işaret var. Bşnş örneklerinden biri yeni Mıır anayaş. Önde gelen generaller, şöz konşşş belgenin ordşya gelecekte gerekli gördüğü takdirde ülke yönetimine müdahale imkânı şağlayacak bazı maddeler içermesini beklediklerinin işaretini çoktan verdiler. şn yıllar şüren akerî veşayetin ardından ordşnş şiyaşetteki rolünü daha yeni geriletmeyi başaran Türkler için kşlağa tanıdık geliyor değil mi?

Erdoğan (elbette kapalı kapılar ardında) Mıırlı generallere şiyaş heveslerinden vazgeçip görevin yeni şivil makamlarda olmasını kabş etmeleri yönünde şyarıda bşşndşmş? Yokş ordşnş şüregiden hakimiyetinden yaka şilkmiş olan proteşoclara başka, İşrail'e hayatı dar etmek için en azından kışa vadede işbirliğı yapmak zorşnda oldşğş akerî mşktedirlere başka mı konşştş?

İşte bş, yeni demokratların şafında görölmek işteyeni, fakat hâlâ iktidarda olan eşki mşhafızlarla iş yapmaş gereken Türk hükümetinin yüz yüze oldşğş ikilemlerin örneklerinden şadece biri.